Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2696

Vragen van het lid **Van Lanschot** (CDA) aan de Staatssecretaris van Defensie over *het bericht dat de Defensie investeert in Spaanse en Chinese 3D Machines* (ingezonden 26 juni 2026).

Antwoord van Staatssecretaris **Boswijk** (Defensie) (ontvangen 18 augustus 2026).

Vraag 1
Klopt het dat Defensie voor ruim € 6 miljoen metaal-3D-printsystemen van Chinese makelij aanschaft, terwijl er ook Nederlandse producenten zijn die systemen van dezelfde of hogere kwaliteit aanbieden?[1]

Antwoord 1
Dit klopt niet. Defensie heeft een aanbesteding in concurrentie op de markt gezet met een waarde van € 6 miljoen voor drie metaalprinters, inclusief optieruimte, software, installatie, instructie, dienstverlening en onderhoud voor een periode van vijf jaar. Deze opdracht is conform de Aanbestedingswet 2012 met een Europese openbare aanbestedingsprocedure gegund aan de inschrijver met de economisch meest voordelige inschrijving. Eén van deze percelen betreft een Europese leverancier waarvan het specifieke product in China wordt geassembleerd. De componenten zijn afkomstig uit Europa, de VS, Japan en China.

Vraag 2
Hoe verhoudt deze aanschaf zich tot de kabinetsambitie om verhoogde defensiebestedingen te laten neerslaan in de Nederlandse maakindustrie?

Antwoord 2
De doelstellingen uit het coalitieakkoord zien op het versterken van de Nederlandse en Europese defensie-industrie en strategische autonomie. Defensie is bij Europese Aanbestedingsprocedures gehouden aan aanbestedingsregelgeving. Inschrijvende partijen en de producten die zij aanbieden worden niet uitgesloten op basis van nationaliteit of herkomst.

[1] 3D Print Magazine, 22 juni 2026, *Defensie investeert in metaal-AM-systemen en koopt Spaanse en Chinese machines*, (Defensie investeert in metaal-AM-systemen en koopt Spaanse en Chinese machines)

ah-tk-20252026-2696
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2026

Voor deze specifieke aanschaf is een behoefte gesteld voor drie metaalprinters om de haalbaarheid van het metaalprinten voor Defensie te onderzoeken, inclusief software, installatie, instructie, dienstverlening en onderhoud voor een periode van vijf jaar. Gunning vond plaats op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding en additionele kwaliteitseisen als levertijd, de afhandeltijd van defecten en storingen en het bouwvolume. In de commercieel vertrouwelijke bijlage vindt uw Kamer meer informatie over de productvergelijking.[2]

Vraag 3
Is bij de voorbereiding van deze aanbesteding onderzocht of en onder welke voorwaarden Nederlandse fabrikanten aan de gestelde eisen konden voldoen, en zo ja, wat was de uitkomst daarvan?

Antwoord 3
Zie antwoord bij vraag 4.

Vraag 4
Hoe beoordeelt u het dat het eisenpakket in de praktijk zo uitpakte dat een Nederlandse partij alleen via een constructie met een buitenlandse distributeur van Chinese systemen kon inschrijven?

Antwoord 4
In de voorbereiding van deze aanbesteding is een marktonderzoek uitgevoerd. Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek heeft Defensie een aantal kwalitatieve eisen en gunningscriteria opgesteld, op basis waarvan de aanbesteding op de markt is gezet en de aanbiedingen zijn beoordeeld. Vier Europese leveranciers konden aan de gestelde eisen voldoen en hebben ingeschreven op deze aanbesteding, waaronder twee Nederlandse partijen.

Vraag 5
Deelt u de opvatting dat een dergelijk traject, met een uitvoerig eisenpakket en een langdurig proces, voor relatief kleinschalige investeringen in productietechnologie onevenredig zwaar is? Zo niet, waarom niet? Zo ja, bent u bereid te onderzoeken of vereenvoudiging mogelijk is zodat kansen voor Nederlandse leveranciers beter benut kunnen worden?

Antwoord 5
Defensie moet zo snel mogelijk het militair vermogen versterken, waarbij Defensie vanzelfsprekend ook onder deze omstandigheden blijft toezien op de doelmatige, rechtmatige en navolgbare besteding van overheidsmiddelen. Een zorgvuldige en controleerbare besteding van publiek geld is van groot belang voor Defensie. Daarnaast is en blijft Defensie gebonden aan de Europese aanbestedingsregelgeving.
Deze specifieke Europese aanbesteding is efficiënt binnen enkele maanden uitgevoerd met een pakket aan criteria dat aansluit bij de eisen en wensen van Defensie en het actuele marktaanbod.

Vraag 6
In hoeverre wordt bij aanbestedingen voor strategische productietechnologie de herkomst van leveranciers, Nederlands, Europees of van buiten de EU, meegewogen, en acht u de huidige weging afdoende om te voorkomen dat Nederlandse en Europese bedrijven structureel worden gemist?

Antwoord 6
Bij de aanschaf van materieel laat Defensie, naast kwaliteit, prijs, levertijd, strategische autonomie en leveringszekerheid, ook de herkomst van het materieel meewegen binnen de mogelijkheden van de huidige (aanbestedings-)regelgeving.

---

[2] Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Vraag 7
Acht u het wenselijk dat de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Marine ervaring met metaal-3D-printen opdoen op Chinese machines, gelet op de ambitie de strategische afhankelijkheden van een land als China af te bouwen?

Antwoord 7
Het betreft geen Chinese machine, maar een in China geassembleerd systeem. De kritieke componenten van dit systeem zijn afkomstig uit Europa en Japan. In zijn algemeenheid geldt dat de keuze voor een bepaald systeem altijd een afhankelijkheid van de (buitenlandse) leverancier oplevert. Voor elke aanschaf worden daarin afgewogen keuzes gemaakt over de risico's voor de continuïteit, die per aanschaf kunnen verschillen.
Voor deze specifieke technologie geldt dat Defensie de printers aanschaft om onderzoek te doen naar de potentiële operationele toepassingen van 3D printtechniek. Het doel is om ervaring en kennis op te doen met het ontwerpen en produceren van metalen reservedelen voor uiteenlopende machines en voertuigen. Deze techniek biedt nieuwe mogelijkheden om gevechtsschade snel te repareren.

Vraag 8
Hoe wordt geborgd dat de data veilig blijft op een systeem van Chinese makelij, en dat de kennis en kunde, zoals certificeringen, die Defensie opbouwt op deze systemen niet verloren gaan bij een eventuele overstap naar een ander systeem?

Antwoord 8
Defensie beveiligt haar data door het maken van contractuele afspraken, het beperken van operationele risico's en het doorlopend onderzoeken van alternatieve leveringsmogelijkheden. In dit geval is de machine geassembleerd in China, maar zijn de kritieke componenten van het systeem afkomstig uit Europa en Japan. Met de software kan op een afgesloten netwerk worden gewerkt. Dit voorkomt dat de data op onveilige servers hoeft te draaien. Verder gebruikt Defensie deze printer voor het opdoen van kennis over een productietechniek van metaalprinten. Het betreft enkele stuks en geen productielijn, wat de eventuele overstap naar een ander systeem niet in de weg zit. De opgebouwde kennis wordt meegenomen in eventuele toekomstige aanschaf.

Vraag 9
Hoe schat u het risico in dat Defensie zich met deze aanschaf afhankelijk maakt van een Chinese fabrikant die op elk moment, door exportrestricties of geopolitieke ontwikkelingen, de levering van vervangende systemen, service en reserveonderdelen kan staken?

Antwoord 9
Defensie doet in het openbaar geen uitspraken over eventuele afhankelijkheden ten aanzien van defensietechnologie. Onderwerpen die inzicht geven in operationele belangen worden om veiligheidsredenen alleen in beslotenheid besproken.
Voor deze aanschaf is de mate van afhankelijkheid laag. De aanschaf wordt gedaan in het kader van opdoen van kennis, expertise en lessen. Defensie is hier operationeel niet van afhankelijk.

Vraag 10
Welke maatregelen heeft u genomen om deze afhankelijkheid te beperken, bijvoorbeeld ten aanzien van de beschikbaarheid van reserveonderdelen, software-updates en technische ondersteuning bij een eventuele verstoring van de handelsrelatie met China?

Antwoord 10
Het vergroten van strategische autonomie en daarmee het beperken van afhankelijkheden heeft prioriteit voor Defensie. Dit is daarbij geen doel op zichzelf, maar een middel om operationele continuïteit te kunnen waarborgen. Daarom worden in de samenwerking met (niet-Europese) technologiebedrijven contractuele, organisatorische en technische maatregelen getroffen.

Daarnaast onderzoekt Defensie de mogelijkheden om, al dan niet samen met bondgenoten, Europese alternatieven te (helpen) ontwikkelen.
Zo worden bijvoorbeeld in EU-programma's voor defensie-industrie zoals het *European Defence Industry Programma* (EDIP) verschillende eisen opgenomen die dit moeten bevorderen. Ten eerste moet 65 procent van de componenten uit de EU komen. Ten tweede moet de hoofdaannemer uit de EU komen en juridisch bevoegd zijn om componenten uit derde landen te vervangen voor EU-alternatieven.

Vraag 11
Bent u bereid te onderzoeken hoe bij toekomstige aanbestedingen van strategische productietechnologie Nederlandse en Europese leveranciers beter in beeld komen, en de Kamer over de uitkomsten te informeren?

Antwoord 11
Er zijn en worden meerdere concrete maatregelen genomen om de Nederlandse en Europese industriële basis te versterken en strategische afhankelijkheden te verminderen. Met de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (D-SII) is ingezet op gerichte versterking van de Nederlandse en Europese defensiesector, onder meer door meer industrieversterkend in te kopen en nadrukkelijker te kijken naar productie en instandhouding in Nederland en Europa. In de D-SII is daarnaast aangekondigd dat Defensie, waar passend binnen operationele en juridische kaders, nadrukkelijker inzet op inkoop en samenwerking binnen Nederland en Europa om afhankelijkheden van niet-Europese leveranciers te verkleinen. Grensoverschrijdende industriële samenwerking binnen Europa blijft essentieel om de Europese productiecapaciteit en leveringszekerheid structureel te versterken.
Uw Kamer wordt in Q3 2026 via het Nationaal Programma Defensie Industrie en Innovatie geïnformeerd over de stappen die we zetten om de Nederlandse en Europese industrie te versterken. Met de inzet op industrieversterkend inkopen verhoogt Defensie het aandeel van Nederlandse bedrijven in defensiecontracten.